

เตลั ปน ติดณั เสฏฺฐิโน อูปฏฺจาโก สุมโน นาม มาลากาโร อโหสิ ฯ

ก็ อ. นายมาลาการ ชื่อว่าสุมณะ ผู้เป็นอูปฏฺจาก ของเศรษฐี ท. สาม เหล่านั้น ได้มีแล้ว ฯ

โส เต เสฏฺฐิโน เอวมาท “อหิ ตุมหากิ ทิฆมตฺตํ อูปการโก, สตุถาริ โภเชตุกาโมเมหิ; มยฺหิ เอกทิวสํ สตุถาริ เท ภาติ ฯ

(อ. นายมาลาการ) นั้น กล่าวแล้ว กะเศรษฐี ท. เหล่านั้น อย่างนี้ ว่า “อ. ข้าพเจ้า เป็นผู้กระทำซึ่งอุปการะ แก่ท่าน ท. ตลอดกาลนาน (ย่อมเป็น), (อ. ข้าพเจ้า) เป็นผู้ใคร่เพื่ออันยังพระศาสดาให้เสวย ย่อมเป็น, (อ. ท่าน ท.) ขอจงให้ ซึ่งพระศาสดา แก่ข้าพเจ้า ตลอดวันหนึ่ง” ดังนี้ ฯ

“เตนทฺติ ภาณเ สุว โภเชทฺติติ ฯ

(อ. เศรษฐี ท. กล่าวแล้ว) ว่า “แนะนำนาย ถ้าอย่างนั้น (อ. ท่าน) (ยังพระศาสดา) จงให้เสวย ในวันพรุ่ง” ดังนี้ ฯ

“สาธุ สามิติ โส สตุถาริ นิมนเตตฺวา สกุการิ ปฏฺิยาเทสิ ฯ

(อ. นายมาลาการ) นั้น (กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่ นาย อ. ดีละ” ดังนี้ พูลนิมนต์แล้ว ซึ่งพระศาสดา จัดแจงแล้ว ซึ่งสักการะ ฯ

ตทา ราชา สามาวตฺยา เทวสิกํ ปุปฺผมุเล อฏฺฐ กหาปณเ เทติ ฯ

ในกาลนั้น อ. พระราชา ย่อมพระราชทาน ซึ่งกหาปณะ ท. แปด อันเป็นค่าแห่งดอกไม้ แก่พระนางสามาวดี ทุก ๆ วัน ฯ

ตสฺสา ชุชฺชุตฺตวา นาม ทาสี สุมณมาลาการสฺส สนฺติกํ คนฺตฺวา นิพทุธํ ปุปฺผานิ คณฺหาติ ฯ

อ. นางทาสี (ของพระนางสามาวดี) นั้น ชื่อว่า ชุชฺชุตฺตวา ไปแล้ว สู่สำนัก ของนายมาลาการชื่อว่าสุมณะ ย่อมถือเอา ซึ่งดอกไม้ ท. เนื่องนิตย ฯ

อถ นํ ตสฺมี ทิวเส อาคตํ มาลากาโร อาท “มยา สตุถา นิมนฺตีต, อชฺช อคฺคปฺปเนหิ สตุถาริ ปุเชสฺสามิ; ติฏฺฐตฺวา ตวํ, ปรีเวสฺสหาย สหายิกา หุตฺวา ฐมฺมํ สุตฺวา อวเสสฺยานิ ปุปฺผานิ คเทตฺวา คมิสฺสสึตฺติ ฯ

ครั้งนั้น อ. นายมาลาการ กล่าวแล้ว ว่า “อ. พระศาสดา อันข้าพเจ้า นิมนต์แล้ว, ในวันนี้ (อ. ข้าพเจ้า) จักบูชา ซึ่งพระศาสดา ด้วยดอกไม้อันเลิศ ท., อ. ท่าน จงหยุด ก่อน, (อ. ท่าน) เป็นหญิงสหาย ในการเลี้ยงดู เป็น พังแล้ว ซึ่งกรรม ถือเอาแล้ว ซึ่งดอกไม้ ท. อันเหลือลง จักไป” ดังนี้ (กะนางทาสี) นั้น ผู้มาแล้ว ในวัน นั้น ฯ

(P47) สา “สาธุติ อธิวาเสสิ ฯ

(อ. นางทาสี) นั้น (รับพร้อมเฉพาะแล้ว) ว่า “อ. ดีละ” ดังนี้ (ยังคำ) ให้อยู่ทับแล้ว ฯ

สุมโน พุทฺธปฺปมุขํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีวีสิตฺวา อนฺุโมทณกรณตฺถาย ปตฺตํ อคฺคเหสิ ฯ

อ. นายสุมนะ อังคาสแล้ว ซึ่งหมู่แห่งภิกษุ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ได้รับเอาแล้ว ซึ่งบาตร เพื่อประโยชน์แก่การ
กระทำซึ่งการอนุโมทนา ฯ

สตถา อนุโมทนธมมเทสน์ อารภี ฯ

อ. พระศาสดา ทรงเริ่มแล้ว ซึ่งพระธรรมเทศนาเป็นเครื่องอนุโมทนา ฯ

ขุขุชุตตราปิ สตถุ ธมมกถํ สุนนตีเยว โสตาปัตติผล ปตัญญุติ ฯ

แม่ อ. นางขุขุชุตตรา พังอยู่ ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม ของพระศาสดานั้นเทียว ตั้งอยู่เฉพาะแล้ว ในโสตาปัตติผล
ฯ

สา อญเญสุ ทิวเสสุ จตตาริ กหาปणे อตตโน คเหตวา จตุหิ ปุปผานิ คเหตวา คจจติ, ตํทิวสํ อญฺจุหิปี ปุป
ผานิ คเหตวา คตา ฯ

(อ. นางขุขุชุตตรา) นั้น ถือเอาแล้ว ซึ่งกหาปณะ ท. สี่ เพื่อตน ถือเอาแล้ว ซึ่งดอกไม้ ท. (ด้วยกหาปณะ ท.) สี่ ย่อมไป
ในวัน ท. เหล่าอื่น, ในวันนั้น (อ. นางขุขุชุตตรา นั้น) ถือเอาแล้ว ซึ่งดอกไม้ ท. (ด้วยกหาปณะ ท.) แม่แปด ไปแล้ว ฯ

อถ นํ สามาวตี อาห “กินฺหุ โข อมม อมหากํ รมฺเภา ทฺวิคฺฌํ ปุปฺผมูลํ ทินฺนนฺติ ฯ

ครั้งนั้น อ. พระนางสามาวดี ตรัสแล้ว (กะนางขุขุชุตตรา) นั้น ว่า “แน่แม่ อ. ค่าแห่งดอกไม้ อันคุณด้วยสอง อันพระราชา
พระราชทานแล้ว แก่เรา ท. หรือหนอแล” ดังนี้ ฯ

“โน อยุยติ ฯ

(อ. นางขุขุชุตตรา กราบพูลแล้ว) ว่า “ข้าแต่พระแม่เจ้า (อ. ค่าแห่งดอกไม้ อันคุณด้วยสอง อันพระราชา พระราชทานแล้ว
แก่เรา ท.) หามิได้” ดังนี้ ฯ

“อถ กสฺมา พฺหุณี ปุปฺผานีติ ฯ

(อ. พระนางสามาวดี ตรัสถามแล้ว) ว่า “(ครั้นเมื่อความเป็น) อย่างนั้น (มีอยู่), อ. ดอกไม้ ท. เป็นของมาก (ย่อมเป็น)
เพราะเหตุไร” ดังนี้ ฯ

“อญฺเญสุ ทิวเสสุ อหํ จตตาริ กหาปणे อตตโน คเหตวา จตุหิ ปุปฺผานิ อหฺราหมีติ ฯ

(อ. นางขุขุชุตตรา กราบพูลแล้ว) ว่า “อ. หม่อมฉัน ถือเอาแล้ว ซึ่งกหาปณะ ท. สี่ เพื่อตน ย่อมนำมา ซึ่งดอกไม้ ท. (ด้วย
กหาปณะ ท.) สี่ ในวัน ท. เหล่าอื่น” ดังนี้ ฯ

“อชฺช กสฺมา น คณฺหสิตี ฯ

(อ. พระนางสามาวดี ตรัสถามแล้ว) ว่า “ในวันนี้ (อ. เจ้า) ย่อมไม่ถือเอา เพราะเหตุไร” ดังนี้ ฯ

“สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ธมฺมกถํ สุตฺวา ธมฺมสฺส อธิคตตตฺตาติ ฯ

(อ. นางขุซุซุตตรา กราบพูลแล้ว) ว่า “(ในวันนี้ อ. หม่อมฉัน ย่อมไม่ถือเอา) เพราะความที่แห่งธรรม เป็นธรรมอันหม่อมฉันพึง ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจึงถึงทักแล้ว” ดังนี้ ฯ

อถ นั “อเ ฏฐจทาลิ เอตตํ กาลํ ตยา คหิตกทาเปณ เม เทหิติ อตฺตเชตฺวา “อมม ตยา ปีตํ อมตํ อมฺเหปิ ปาเยหิติ วตฺวา, “เตนหิ มํ นหาเปหิติ วุตฺเต, โสฬสฺหิ คนฺธทกฺขณฺเห นหาเปตฺวา เทว มญฺจสาฎฺเฏ ทาเปสิ ฯ

ครั้งนั้น (อ. พระนางสามาวดี) ไม่ทรงคุกคามแล้ว (ซึ่งนางขุซุซุตตรา) นั้น ว่า “แนะนางทาสีผู้อันโทษประทุษร้ายแล้ว ไฉน (อ. เจ้า) จงให้ ซึ่งกทาปะณะอันเจ้าถือเอาแล้ว ท. ตลอดกาล อันมีประมาณเท่านี้ แก่เรา” ดังนี้ ตรัสแล้ว ว่า “แนะแม่ (อ. เจ้า) แม้อย่างเรา ท. จงให้ดื่ม ซึ่งน้ำอมฤต อันอันเจ้าดื่มแล้ว” ดังนี้, (ครั้นเมื่อคำ) ว่า “ถ้าอย่างนั้น (อ. พระองค์) ยังหม่อมฉัน จงให้อาบ” ดังนี้ (อันนางขุซุซุตตรา) กราบพูลแล้ว, (ทรงยังนางขุซุซุตตรา) ให้อาบแล้ว ด้วยหม้ออันเต็มแล้วด้วยน้ำอันเจือด้วยของหอม ท. ลิปทก (ทรงยังบุคคล) ให้ให้แล้ว ซึ่งผ้าสาฎกเนื้อเกลี้ยง ท. สอง ฯ

สา เอกํ นิวาเสตฺวา เอกํ ปารูปิตฺวา อาสนํ ปญฺญาเปตฺวา เอกํ วิชฺณี อหฺราเปตฺวา อาสนเ นิสิตฺตฺวา จิตฺตวิชนี อาทาย ปญจ มาตุคามสฺตานิ อามนฺเตตฺวา ตาสํ สุตฺถารา เทลิตนียาเมเนว ฌมฺมํ เทเสสิ ฯ

(อ. นางขุซุซุตตรา) นั้น นุ่งแล้ว (ซึ่งผ้าสาฎก) ผืนหนึ่ง ห่มแล้ว (ซึ่งผ้าสาฎก) ผืนหนึ่ง (ยังบุคคล) ให้ปูลาดแล้ว ซึ่งอาสนะ (ยังบุคคล) ให้นำมาแล้ว ซึ่งพัด อันหนึ่ง นุ่งแล้ว บนอาสนะ ถือเอาแล้ว ซึ่งพัดอันวิจิตร เรียบมาแล้ว ซึ่งร้อยแห่งมาตุคาม ท. ห้า แสดงแล้ว ซึ่งธรรม (แก่หญิง ท.) เหล่านั้น โดยทำนอง (แห่งธรรม) อันพระศาสดา ทรงแสดงแล้วนั้นเทียว ฯ

ตสฺสา ฌมฺมกถํ สุตฺวา ตา สพฺพปาปิ โสตาปตฺติผลํ ปตฺติญฺหิสุ ฯ

(อ. หญิง ท.) เหล่านั้น แม่ทั้งปวง ฟังแล้ว ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม (ของนางขุซุซุตตรา) นั้น ตั้งอยู่เฉพาะแล้ว ในโสตปฏิบัติผล ฯ

ตา สพฺพปาปิ ขุซุซุตฺตรํ วนฺทิตฺวา “อมม อชฺชโต ปญฺญาเย ตวํ กิลิฏฺฐกมฺมํ มา กริ, อมฺหากํ มาตุญฺจาเน จ อาจริยญฺจาเน จ จตฺวา สตฺถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา สุตฺถารา เทลิตํ (P48) ฌมฺมํ สุนฺทิตฺวา อมฺหากํ กเถหิติ วทิสฺสุ ฯ

(อ. หญิง ท.) เหล่านั้น แม่ทั้งปวง ไหว้แล้ว ซึ่งนางขุซุซุตตรา กล่าวแล้ว ว่า “ดูก่อนแม่ อ. ท่าน อย่ากระทำแล้ว ซึ่งกรรมอันเศร้าหมองแล้ว จำเดิม แต่วันนี้, (อ. ท่าน) ตั้งอยู่แล้ว ในฐานะแห่งมารดาด้วย ในฐานะแห่งอาจารย์ด้วย ของข้าพเจ้า ท. ไปแล้ว สู่สำนัก ของพระศาสดา ฟังแล้ว ซึ่งธรรม อัน (อันพระศาสดา) ทรงแสดงแล้ว จงบอก แก่ข้าพเจ้า ท.” ดังนี้ ฯ

สา ตถา กโรนฺติ อปรมาเค ตปิฏกธฺรา ชาตา ฯ

(อ. นางขุซุซุตตรา) นั้น กระทำอยู่ เหมือนอย่างนั้น เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งปิฎกสาม เกิดแล้ว ในกาลอันเป็นส่วนอื่นอีก ฯ

อถ นั สุตฺถา “เอตทคฺคํ ภิกฺขเว มม สาวิกานํ อุปาสิกาณํ ฌมฺมกถิกานํ ยทิตํ ขุซุซุตฺตราติ เอตทคฺเค จเปสิ ฯ

ครั้งนั้น อ. พระศาสดา ทรงตั้งไว้แล้ว (ซึ่งนางขุซุซุตตรา) นั้น ในเอตทคคะ ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ท. (อ. ชันธปัญจก) นี้ใด คือ อ. นางขุซุซุตตรา, (อ. ชันธปัญจก) นั้น เป็นยอด แห่งอุบาสิกา ท. ผู้เป็นสาวิกา ของเรา ผู้เป็นธรรมกถิกา (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ฯ

ตาปี โข ปณจस्ता อิตถียो तं एवमाहसु “อมุม สตุถาริ ปลลิตุกามมฺห, ตํ โน ทสฺเสหิ, คนฺธมาลาทีหิ นํ ปุชฺเชสฺสามาติ ฯ

อ. หญิง ท. ผู้มีรอยทำเป็นประมาณ แม่เหล่านั่นแล กล่าวแล้ว (กะนางชุชชุตตรา) นั้น อย่างนี้ ว่า “ดูก่อนแม่ (อ. ข้าพเจ้า ท.) เป็นผู้ใคร่เพื่ออันเฝ้า ซึ่งพระศาสดา ย่อมเป็น, (อ. ท่าน) ขอจงแสดง (ซึ่งพระศาสดา) นั้น แก่ข้าพเจ้า ท., (อ. ข้าพเจ้า ท.) จักบูชา (ซึ่งพระศาสดา) นั้น (ด้วยวัตถุ ท.) มีของหอมและระเบียบเป็นต้น” ดังนี้ ฯ

“อยุเย ราชกุลํ นาม ภาริยํ, ตุมฺเห คเหตฺวา พหิ คนฺตุํ น สกฺกาติ ฯ

(อ. นางชุชชุตตรา กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่แม่เจ้า ชื่อ อ. ราชตระกูล เป็นที่หนัก (ย่อมเป็น), (อันข้าพเจ้า) ไม่อาจ เพื่ออันพาเอา ซึ่งท่าน ท. แล้วจึงไป ในภายนอก” ดังนี้ ฯ

“อมุม มา โน นาเสหิ, ทสฺเสหฺว อมฺหากํ สตุถารนฺติ ฯ

(อ. หญิง ท. เหล่านั้น กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนแม่ (อ. ท่าน) ขอจงอย่ายังข้าพเจ้า ท. ให้ฉิบหาย, (อ. ท่าน) ขอจงแสดงนั้น เทียว ซึ่งพระศาสดา แก่ข้าพเจ้า ท.” ดังนี้ ฯ

“เตนหิ ตุมฺหากํ วสนคพฺพานํ ภิตฺตีสฺสุ, ยตฺตเกน โอลฺเกตุํ สกฺกา โหติ, ตตฺตํ นิทฺทํ กตฺวา คนฺธมาลาทีหิ อาหฺราเปตฺวา สตุถาริ ติณฺณํ เสฏฺฐิณํ สมฺมวํสํ คจฺจนฺตํ ตุมฺเห เตสฺสุ เตสฺสุ จาเนสฺสุ จตฺวา โอลฺเกถ เจว หตฺถे ปสาเรตฺวา วนฺทถ จ ปุชฺเชถ จาติ ฯ

(อ. นางชุชชุตตรา กล่าวแล้ว) ว่า “ถ้าอย่างนั้น (อ. ท่าน ท.) กระทำแล้ว ซึ่ง - อ. อัน (อันท่าน ท.) อาจ เพื่ออันแลดู (โดยช่อง) อันมีประมาณเท่าใด ย่อมมี, - ช่อง อันมีประมาณเท่านั้น ที่ผา ท. แห่งห้องเป็นที่อยู่ ท. ของท่าน ท. (ยังบุคคล) ให้ นำมาแล้ว (ซึ่งวัตถุ ท.) มีของหอมและระเบียบเป็นต้น ยืนอยู่แล้ว ในที่ ท. เหล่านั้น เหล่านั้น จงแลดูด้วยนั้นเทียว เทียดยกแล้ว ซึ่งมีอ. ท. จงถวายบังคมด้วย จงบูชาด้วย ซึ่งพระศาสดา ผู้เสด็จไปอยู่ สู่ประตูแห่งเรือน ของเศรษฐี ท. สาม” ดังนี้ ฯ

ตา ตถา กตฺวา สตุถาริ คจฺจนฺตยฺเจว อาคจฺจนฺตยฺจ โอลฺเกตฺวา วนฺทิสฺสุ เจว ปุชฺเชสฺสุ จ ฯ

(อ. หญิง ท.) เหล่านั้น กระทำแล้ว เหมือนอย่างนั้น แลดูแล้ว ซึ่งพระศาสดา ผู้เสด็จไปอยู่ด้วยนั้นเทียว ผู้เสด็จมาอยู่ด้วย ถวายบังคมแล้วด้วยนั้นเทียว บูชาแล้วด้วย ฯ